

Vasas principer för offentlig konst

Processbeskrivning

Kirsi Kaulanen: De Geer, 2021. Sandvikens rondell, Vasa. Foto: Silvia Rinne, Vasas museer

Godkänd:

- kultur- och idrottsnämnden 3.12.2024
- stadsstyrelsen 17.2.2025.

Innehåll

1. Vasas principer för offentlig konst
2. Vad är offentlig konst?
3. Nuläget för anskaffning av offentlig konst i Vasa
 - 3.1. Offentlig konst i samlingarna vid Vasas museer
 - 3.2. Kulturtjänster som genomförare
 - 3.3. Konst som en del av stadsplanering och byggande
 - 3.4. Privata konstanskaffningar
4. Processen för anskaffning av offentlig konst
 - 4.1. Konstarbetsgrupp för offentlig konst
 - 4.2. Anskaffningsförfaranden
 - 4.3. Finansieringsmodeller
 - 4.4. Process för hur projektet framskrider
 - 4.5. Konstnärsavtal
 - 4.6. Från verkskiss till förverkligande
 - 4.7. Skötsel och underhåll
 - 4.8. Avlägsnande av verk ur samlingar
5. Framtiden för offentlig konst i Vasa och Österbotten
6. Bilagor
 - 6.1. Riktlinjer för konsten i Vasa
 - 6.2. Caseexempel
 - 6.2.1. Vasa stads kulturtjänster
 - 6.2.2. Travdalens konst
 - 6.2.3. Pohjoismaiden taidetie/Nordisk konstväg
7. Källor

1. Vasas principer för offentlig konst

Vasa stads principer och processbeskrivning i fråga om offentlig konst har fått sin början av att det fanns behov av att på ett tydligt sätt beskriva de arbetsskeden och ansvariga parter som ansluter sig till anskaffningen av offentlig konst samt ett konstverks livscykel.

Den offentliga konsten är en väsentlig del av Vasas stadsbild. Offentlig konst har skaffats i Vasa genom olika aktörer och projekt. I Vasa finns konsten med i planeringen av nya områden och i projekt med att förnya gamla områden. Därutöver skaffas konst för att försköna staden och den byggda miljön samt enligt prövning för att uppmärksamma det som man upplever som viktigt. Den offentliga konsten är i stadsstrategin förbunden med välmående och lyckliga kommuninvånare, en trygg stad samt med ökning av trivseln och attraktiviteten. Målet är att bland annat med konstens medel öka mängden intressanta och trevliga stadsrum, tillgången till konst och sysselsättningen för konstnärer. Utarbetande av principer för offentlig konst, ibruktagande av enprocentsprincipen och utökande av trivseln i gatuomgivningen med (gatu)konstens medel har också lyfts fram som åtgärder i stadens kultur- och idrottsprogram (åren 2020–2025).

Beskrivningen belyser Vasa stads process i fråga om anskaffning av offentlig konst och skapar gemensamma principer för olika enheter vad gäller genomförande och underhåll av offentlig konst. Syftet med processbeskrivningen är att förtydliga rollerna för aktörerna inom den offentliga konsten (vem skaffar, sköter, svarar för och finansierar) samt presentera modeller för verksamheten och samarbetet i anslutning till offentlig konst.

Vasa stad har flera aktörer som skaffar offentlig konst. Den skaffas bland annat genom stadens kulturtjänster och museer samt stadsplanering och byggprojekt. Museet deltar i stadens planerings- och byggprojekt ofta i rollen som konstexpert. Därutöver har Vasa privata aktörer, såsom företagare, sammanslutningar, föreningar eller husbolag, som skaffar konst självständigt.

Syftet med processbeskrivningen av anskaffningen av offentlig konst är också att fungera som guide för kommunerna i Österbotten vid anskaffning och skötsel av offentlig konst. Anvisningarna i processbeskrivningen har utarbetats så att de stöder alla de parter i området som är med om konstanskaffningen i enlighet med den uppgift att främja den offentliga konsten som ett regionalt ansvarsmuseum har. Det regionala ansvarsmuseet ger kommuner handledning och rådgivning i fråga om anskaffningsmetoder, finansiering, underhåll, skötsel och konstnärsavtal samt ger stöd i anskaffningsbeslut som konstexpert. Konservatorerna på Österbottens museum har en omfattande erfarenhet av underhåll av konst samt av de skötselåtgärder som material och tekniker kräver. Konservatorerna erbjuder i mån av möjlighet rådgivning i underhåll och ger vid behov kontaktuppgifter till sakkunniga inom olika branscher.

2. Vad är offentlig konst?

Offentlig konst finns i öppna eller halvöppna offentliga rum, den kan vara integrerad i en byggnad eller ett från en byggnad avskilt element. Den offentliga konsten bekostas med privat eller offentlig finansiering. Den offentliga konsten kan vara långvarig eller tillfällig. Med offentlig konst avses till exempel skulpturer, väggmålningar, ljuskonst, performance, workshoppar, i fasadmateriell inbyggda bildmotiv, videoprojiceringar, ljudkonst, formgivna gatuinventarier eller skyltar, som är tillgängliga för alla utan inträdesavgift och öppettider.

Laila Pullinen: Sibylla, 2003. Inre hamnen, Vasa. Foto: Silvia Rinne, Vasas museer

3. Nuläget för anskaffning av offentlig konst i Vasa

Vasa stad använde på 1980-talet och i början av 1990-talet en s.k. enprocentsprincip, när konst skaffades till nya kommunala byggnader med en procent av byggkostnaderna. I nuläget är enprocentsprincipen inte i regelbunden användning i Vasa, och anskaffningarna finansieras ofta av externa källor, såsom av lokala stiftelser och fonder.

Offentlig konst skaffas av många parter. En del av verken skaffas i samarbete mellan kommuntekniken, kulturtjänsterna och museet. En del av verken uppstår i stadsbilden genom privata parter. Endast en del av de offentliga konstverken hamnar i konstsamlingarna vid Vasas museer, även om museet deltar i urvalsprocessen som konstexpert. Anskaffningarna inom den offentliga konsten görs enligt riktlinjerna för museets samlingsprogram, och programmet fastställer också hur donationer tas emot.

I Vasa finns också konstprojekt, för vilka en konstkommission har inrättats. Vid dessa projekt har museet nödvändigtvis inte alltid en sakkunnig som representant på plats. Ett exempel på ett sådant projekt är H-huset vid Vasa centralsjukhus (2020–2022). Vasa har också konstprojekt där det inte finns någon representant för staden, såsom en konstexpert från museet. Ett exempel är verket i Liselunds rondell (2024).

Det vore önskvärt att de parter som gör anskaffningar i alla fall informerar museet om sina projekt, eftersom det oftast är museet som först får frågor om bildkonst och minnesmärken i det offentliga stadsrummet. Om museet inte vet om projekt, kan det inte heller hänvisa den som frågar vidare. Dessutom har museet i uppgift att dokumentera konstprojekt och -objekt på sitt verksamhetsområde. Beaktansvärt är också att sådana verk inte omfattas av museets underhållsskyldighet.

3.1. Offentlig konst i samlingarna vid Vasas museer

Konsten har en exceptionellt stark ställning i Vasa stad och stadens historia. I förhållande till stadens storlek och läge har Vasa haft ett stort antal samlare av konst och kulturhistoriska föremål. Samlarna bildar också ett tidsmässigt intressant kontinuum, eftersom intresset inte alls har slocknat på området. Karl Hedman, Frithjof Tikanoja, Simo Kuntsi och Lars Swanljung är exempel på bakgrundsfigurer för framstående samlingar. Nämnas kan också samlaren Herman Frithjof Antell från slutet av 1800-talet. Han var verksam i Vasa, men skänkte bort sin samling till Nationalgalleriet.

Konstsamlingarna är högklassiga och innehåller såväl inhemskt som utländskt material. De erbjuder en konsthistoriskt intressant möjlighet att ta del av konsten och kulturhistorien från 1600-talet till 2020-talet. Konstsamlarna och mecenaterna har lämnat en stark kulturstad i arv till Vasa, och Vasa har nästan skyldighet att fortsätta arvet genom projekten med offentlig konst.

Det är svårt att beskriva den offentliga konsten i Vasa stad genom bara en samling. Vasa stads konstsamling täcker nämligen inte alla offentliga konstverk i staden. Först finansierade Vasa stad anskaffningar av offentlig konst antingen till en del eller helt. Staden deltog till exempel i finansieringen av minnesmärket över Zacharias Topelius (avtäckt 1915) som beställdes av Emil Wikström. Till de tidiga anskaffningarna av målarkonst hör Eero Järnefelts verk Konstnärens hustru Saimi och dotter Sara i trädgården (1911), som köptes till stadshuset år 1913. Som donation av Vasa Ångvarns konstfond fick staden Carl Gustaf Emil Mannerheims porträtt som beställdes år 1920 av Wilho Sjöström och skulle placeras i stadshusets festsal.

Under en lång tid placerades en del av Vasa konstförenings samling i stadsbiblioteket. Dessa verk hade dock egentligen inte skaffats med tanke på offentlig konst, utan för en kommande samling vid Vasa stads konstmuseum. De konstverk som skulle placeras i biblioteken och skolorna eller i närheten av dem kom fram vid anskaffning av offentlig konst i synnerhet från 1970-talet.

I många offentliga konstverk finns också vattnet som element, vilket är lämpligt för en havsstad. Wäinö Aaltonens Lotsstaty (1959), Eero Hiironens Havsvind (1979) och Erkki Kannostos Djup törst och Resfeber (2005) är verk som utnyttjar vatten. Anskaffning av textilkonst började på 1960-talet vid sidan om skulpturer och målningar. Oili Mäkis Hiljaisuuden meri (tystnadens hav) (1968) hörde en gång i tiden till de största offentliga textilverken i Finland.

Rörelse och ljus syns på ett imponerande sätt i Jaakko Niemeläs verk Gridlock (2006) som skaffades till stadens affärscentrum. Belysningen är också en väsentlig del i de senaste verken inom den offentliga konsten, såsom i Kirsi Kaulanens verk De Geer (2021), som finns i Sandvikens rondell. Dess formspråk har tagit intryck av de geologiska De Geer-formationer som finns i Unescos världarvsobjekt.

Under de senaste årtiondena har anskaffningen av offentlig konst möjliggjorts av bland annat Hedmanska Stiftelsen och Bröderna Gröndahls Stiftelse. Tack vare dem har man i Vasa kunnat skaffa flera offentliga skulpturer och målningar för placering på olika ställen, såsom i bibliotek, skolor och teatrar. Även staden har varit med om att finansiera anskaffningarna.

Erkki Kannosto. Resfeber, 2005. Hovrättsplanaden, Vasa. Foto: Vasas museer

3.2. Kulturtjänster som genomförare

Vasa stads kulturtjänster har lyft fram olika gatukonstprojekt redan i några år, och verksamheten är en del av resultatområdets långsiktiga mål. I Vasas kultur- och idrottsprogram har ”utökande av trivseln i gatuomgivningen med (gatu)konstens medel” också antecknats för åren 2020–2025, och det här målet har uppfyllts på flera sätt.

Kulturtjänsterna har genomfört projekten med (gatu)konst bland annat genom att helt och hållet själv svara för koordineringen av genomförandet, genom att anknyta projekt till resultatområdets egna evenemang, genom att finansiera projekt med egna anslag, genom att ansöka om externt understöd för genomförandet och genom att bevilja understöd till aktörer. Finansiellt stöd som beviljas aktörer på det fria fältet är också ett av kulturtjänsternas sätt att främja den offentliga konsten i staden. Ett exempel på detta är Wasa Graffitilandia, vars verksamhet kulturtjänsterna har stött.

NQK5, 2023. Wasa Graffitilandia, Institutsgatan 8, Vasa. Foto: Silvia Rinne, Vasas museer

3.3. Konst som en del av stadsplanering och byggande

Konsten ses i allt större utsträckning också som en del av stadsplaneringen. Konsten är ett sätt att integrera regionutvecklingen och planläggningen i kulturen. Konsten livar inte bara upp stadsstrukturen, utan med hjälp av den får stadsstrukturen viktiga kulturella fenomen, som människorna kan se och känna. Till exempel i kulturplanering (Cultural planning), som är en planeringsprincip som används rätt så omfattande bland annat i anglosaxiska länder och inom planeringskulturen, strävar man efter att göra kulturen i hela sin omfattning och ofta just konsten som en del av planeringsprocessen och den byggda miljön. Principen kulturplanering är ett exempel på en större trend där tanken om medborgarsamhälle framhävs. Utvecklande av samhället ses inte mer lika starkt som en process som går uppifrån neråt, utan som ett fenomen, där alla människor i större utsträckning är delaktiga och där platsens identitet framhävs.

Ett sätt att göra kultur och konst till en del av stadsplaneringen är en procent för konst-principen. Principen har utvecklats och utnyttjats redan länge i finländska städer. Till exempel på Arabiastranden i Helsingfors strävade man efter att utveckla konstens roll som en del av stadsutvecklingen och utformningen av områdets identitet med ett fast grepp.

En procent för konst-principen ville man utveckla och utnyttja också i Vasa vid utvecklandet av den nya stadsdelen Travdalen. Idén fick sin början vid en planeringsworkshop som ordnades i översiktsplaneskedet för Travdalen. För att fastslå konsten som en del av Travdalens utvecklingsprojekt och för att utnyttja procentkonstprincipen på området bestämde man att inrätta en konst arbetsgrupp för Travdalen och att göra upp ett konstprogram för området. En av utgångspunkterna för konstens viktiga roll i Travdalen är tanken om en mångsidig och livlig stad, vilken fastställdes i målen för en allmän idé tävling som ordnades för planeringen av området. I den lösning som vann tävlingen betonas den här tanken starkt.

3.4. Privata konstanskaffningar

Utöver Vasa stad skaffar de privata aktörerna offentlig konst på olika sätt. Museet eller staden är inte en del av privata projekt. Till Vasa stads offentliga konst räknas inte sådana konstverk på stadens mark eller i övriga stadsrum, i vilka staden inte har deltagit i genomförandet. Vanligtvis har sådana konstverk kommit till på en privatpersons eller förenings initiativ och är resultat av dessas verksamhet. Vasas museer svarar inte för dessa verk.

En del av verken i stadsrummet är dock gränsfall. I stadsdelen Vapenbrödrabyn i Vasa finns outsiderkonstnären Edvin Hevonkoskis helhet med 150 skulpturer. Skulpturerna och korsubyn på området finns på stadens mark, men staden har inte beställt dem utan de har kommit till på Hevonkoskis initiativ. Efter Hevonkoskis död har ett traditionssällskap skött om Edvinsstigen. Vasas museer ansvarar inte för skötseln av skulpturparken och verken hör inte till deras samlingar.

Vasas museer ska ändå informeras om alla verk som finns på eller planeras på stadens område för att museerna ska kunna ha en helhetsbild av den offentliga konsten. Museerna sparar information om minnesmärken och de offentliga konstverken på området.

Edvin Hevonkoski. Edvinsstigen, 1981. Vapenbrödrabyns motionsstig, Vasa. Foto: Silvia Rinne, Vasas museer

4. Processen för anskaffning av offentlig konst

4.1. Konst arbetsgrupp för offentlig konst

För utvecklingen och koordineringen av den offentliga konsten inrättas en konst arbetsgrupp för offentlig konst med representation från följande resultat områden:

- Vasas museer, ordf. (Elina Bonelius, museidirektör, och Silvia Rinne, amanuens)
- Kultur- och bibliotekstjänster (Sanna Bondas, kultur- och biblioteksdirektör)
- Kommuntekniken (Tiina Kristola, planeringsingenjör)
- Planläggningen (Hanna Vallinmäki, grönområdesplanerare, och Oliver Schulte-Tigges, planlägningsarkitekt)
- Fastighetssektorn (Petur Eklund, stadsgeodet)
- Hussektorn (Emilia Sorama, projekteringschef)
- Byggnadstillsynen (Juha Jääskeläinen, byggnadsinspektör).

Konst arbetsgruppen samlas 2–4 gånger om året, vid behov oftare. Konst arbetsgruppen har i uppgift att

- styra utvecklingen och anskaffningen av stadens offentliga konst på lång sikt
- i inledningskedet av planläggning och projektplanering lägga fram förslag om ett eventuellt konstprogram och föreslå objekt vars planering konsten borde kopplas till
- lägga fram förslag om finansieringsmodeller för varje projekt, om ansvarspersoner för organisering av konstprojekt samt om beslutande av en projektform för konst
- vara en sakkunnig som styr verkställandet av stadens strategi vad gäller offentlig konst och stärka den interna informationsgången i stadsorganisationen vad gäller offentlig konst.

De konstprojekt som ska genomföras kan ha egna, mindre arbetsgrupper som koordinerar det praktiska genomförandet av ett enskilt projekt.

4.2. Anskaffningsförfaranden

Offentlig konst skaffas på olika sätt beroende på projektets karaktär – anskaffningsförfarandet bestäms från fall till fall. Anskaffningsförfarandet kan vara en direkt beställning, en inbjudningstävling, en öppen tävling, en portfolioansökan eller en beställning av parallella skisser. Övriga alternativ är donationer av konstverk, gemensamma projekt för flera aktörer, ambulerande utställningar inom offentlig konst samt uthyrningstjänst för offentliga konstverk. Mera information om anskaffningsförfarandena finns på www.julkinentaide.fi/sv - Konsttävlingar.¹ De vanligaste anskaffningsförfarandena nedan:

- **En direkt beställning** kan göras genom att skaffa ett färdigt verk eller beställa ett nytt verk direkt från en konstnär. Ett verk beställs direkt från konstnären när beställaren har en klar uppfattning om konstverkets art och stil och det råder enighet om valet av konstnär. Innan beställaren fattar ett slutligt beslut kan hen be om att få en skiss av den konstnär som hen har valt. Till konstnären betalas alltid ett separat överenskommet arvode för att göra upp skissen. I detta fall är det bra att notera att när ett konstverk beställs direkt från en konstnär är det uteslutet att be om skisser av fler än en konstnär. Det rekommenderas att tjänsteinnehavare fattar beslut om direktanskaffningar. Det arkiverade anskaffningsbeslutet är ett viktigt dokument med tanke på hanteringen av konstsamlingar.
- I **en inbjudningstävling** deltar två eller flera konstnärer, som beställaren personligen har bjudit in. I ett tävlingsprogram beskrivs tävlingens detaljer. Konst arbetsgruppen väljer ut konstnärer på basis

¹ <https://www.julkinentaide.fi/sv/konsttavlingar>

av diskussioner eller på en kurators förslag. Av konstnärerna bes förslag om samma konstnärliga planeringsobjekt samtidigt. Till de inbjudna konstnärerna betalas ett arvode för deltagande, och beloppet fastställs i proportion till tävlingsobjektets omfattning. Innan inbjudningstävlingen öppnas bereder tävlingsarrangören tävlingsprogrammet, budgeten och tidtabellen samt väljer ut de konstnärer som ska bjudas in och ber om deras samtycke till deltagande i tävlingen.

- I **en öppen tävling** bes om förslag till samma konstnärliga planeringsobjekt med en offentlig ansökan, som är öppen för alla aktörer. I en öppen tävling går en jury igenom förslagen och väljer ut konstverken. De bästa förslagen belönas med på förhand fastställda priser. Juryn kan vara konstarbetsgruppen, eller så kan allmänheten rösta fram de bästa förslagen.
- **Beställning av parallella skisser** betyder att det från några professionella konstnärer samtidigt beställs en verkskiss för samma konstnärliga planeringsobjekt. Skillnaden mellan en inbjudningstävling och beställning av parallella skisser är att beställningen av parallella skisser baserar sig på en dialog mellan beställaren och konstnären. Under skissprocessen kan konstnären diskutera sina idéer med konstarbetsgruppen, om konstnären så önskar. I beställningen av parallella skisser såsom också i inbjudningstävlingen är konstnärerna i samma ställning. Konstnärerna bemöts jämlikt och de ges samma information oberoende av vem som frågar efter preciseringar och i vilket skede av planeringen det görs.
- I **en portfolioansökan** beskriver beställaren det objekt som hen skaffar konst till och kartlägger konstnärer som skulle kunna vara lämpliga för projektet. I den här modellen skickar konstnärerna in portfoliouppgifterna som beställaren förutsätter med information om konstnärernas kunnande och projekt som har genomförts tidigare. Portfolioansökan kan också kungöras. Utifrån portfolioansökan fortsätter beställaren processen med en eller flera konstnärer genom att skaffa verket direkt från en viss konstnär eller genom att välja ut ett visst antal konstnärer till nästa skede, som kan vara en tävling eller beställning av skisser.

Vid anskaffningen beaktas från fall till fall och i mån av möjlighet bostadsområdets historia och identitet samt invånares synpunkter och idéer. Den offentliga konsten erbjuder många möjligheter att inkludera människor och uppleva samhörighet; invånarna/allmänheten kan vara en del av en planeringsgrupp för ett verk, för dem kan ordnas en röstning om olika alternativ, eller så kan allmänhetens aktivitet vara en väsentlig del av hur ett verk upplevs.

4.3. Finansieringsmodeller

Kanaler för finansiering av offentlig konst varierar alltefter syften och aktörer. De vanligaste sätten att finansiera offentliga konstanskaffningar är enprocentsprincipen, konstskyldigheten och fondmodellen. Konstanskaffningar finansieras också ur budgetarna för stadens enheter.

- Enprocentsprincipen betyder att kommunen förbinder sig att använda cirka en procent av projektkostnaderna för konst. Utöver vid kommunorganisationens egna eller de privata parternas husbyggsprojekt kan enprocentsprincipen följas även i större utsträckning vid objekt och infrastrukturprojekt i anslutning till stadsplanering.
- Konstskyldigheten betyder att kommunen ålägger en utomstående byggherre eller aktör att förbinda sig till enprocentsprincipen. Producering av offentlig konst kan främjas genom att förutsätta att byggherren, i samband med försäljning eller arrendering av en tomt som kommunen äger, genomför eller finansierar konst till tomten till ett värde som är ett procenttal bundet till försäljnings- eller arrendepriiset. Skyldigheten antecknas i köpe- eller arrendekontraktet och fullgörandet av den övervakas liksom alla andra skyldigheter i kontraktet.

- Med fondmodellen avses i sin tur en fond som flera byggherrar eller aktörer har samlat kring ett gemensamt projekt/område. Medlen i fonden används för att skaffa konst till området eller för projektet.

Offentliga konstanskaffningar kan också finansieras på andra sätt, såsom med projektspecifika stipendier. De beviljas av flera parter, såsom fonder och stiftelser. Ofta utesluter de dock kommunerna från de som kan få finansiering, så i dessa fall måste den sökande vara någon annan part som anknyter till projektet i fråga, och i det i ansökan avsedda finansieringsobjektet ska definieras på så sätt att det uppfyller finansiärens villkor. I Vasa stads fall kan en medfinansiering av bildkonst få understöd från stiftelser och fonder när deras regler tillåter det.

4.4. Process för hur projektet framskrider

Hur ett projekt framskrider varierar från fall till fall, men det finns vissa riktlinjer. En konstanskaffning kan i enlighet med procentkonsten som standard höra exempelvis till ett byggprojekt redan i konkurrensutsättningsskedet, och då är det bra att ta med anskaffningen i projektet i det tidigaste planeringsskedet.

Alternativt kan ett förslag till konstanskaffning komma till spontant på initiativ av en medborgare eller en förening eller av en annan part under projektets gång eller senare.

Eller så kan ett förslag till konstanskaffning komma till mitt i ett större projekt, såsom vid planering av en stadsdel eller trafikreglering.

När tanken om anskaffning av offentlig konst kommer till först när de visuella elementen redan har genomförts till exempel hos en arkitekt- eller designbyrå, är det svårare att genomföra placeringen av ny eller gammal konst. Resultatet kan bli otillfredsställande och rörigt. Även tanken på möjligheten att tillämpa procentkonsten kan gå förlorad, och processen för konstanskaffning blir dyrare och mer tidskrävande än vad man har tänkt jämfört med att anskaffningen hade tagits med i byggprojektet i ett tidigare skede. Konstanskaffningen är ändå inte omöjlig i detta fall heller, dess natur bara ändras lite, och det är fortfarande viktigt att inkludera sakkunniga i bildkonst i anskaffningen.

Ett projekt framskrider smidigast till exempel enligt följande:

1. Efter att idén uppstått kontaktas Konstarbetsgruppen för offentlig konst.
2. Konstarbetsgruppen behandlar förslaget och reder ut om det går att genomföras.
3. Om det bestäms att förslaget ska främjas, utser konstarbetsgruppen en projektspecificerad konstarbetsgrupp.
4. Finansieringen säkerställs.
5. Sättet för konstanskaffningen väljs ut.
6. En konstnär bjuds in eller en ansökan ordnas på önskat sätt.
7. Konstarbetsgruppen gör de nödvändiga parterna, sektorerna och övriga eventuella samarbetspartner delaktiga samt koordinerar parternas verksamhet och samarbete med konstnären/konstnärerna.
8. Konstarbetsgruppen övervakar och leder projektet till slut.

9. Konst arbetsgruppen slutför projektet genom att komma överens om uppföljningen av verkets livscykel och ansvarsfördelningen av kommande skötsel och underhåll. Dessa antecknas för kännedom till parterna, och därtill samlar museet i sitt arkiv de avtal om livscykeln som har gjorts om skötseln och uppföljningen, så att avtalen även kan hittas centraliserat.

4.5. Konstnärsavtal

Ett konstnärsavtal ingås när valet av konstnären har gjorts. I avtalet antecknas konstprojektets parter och verksamhets sätt samt fastställs ansvar och skyldigheter så detaljerat som möjligt. Konstnärsavtalet skissas upp av Vasas museer tillsammans med beställaren, om beställaren är någon annan än museet. Den behöriga tjänsteinnehavaren skriver under avtalet. Konstnärsavtalet skräddarsys enligt verket och objektet.

Konstnärsavtalet innehåller följande:

- **avtalsparter:** beställarens och konstnärens/konstnärernas kontaktuppgifter, betalningsuppgifter och betalningssätt (FO-nummer eller skattekort)
- **avtalets objekt,** objektsbeskrivning; är objektet ett färdigt verk eller en skiss i ett visst format. Om en skiss beställs, gör beställaren ett skilt avtal om skissen med konstnären/konstnärerna.
- verkets **tidtabell** från tillverkning till uppsättning
- **debiteringsgrunder och betalningsvillkor:** fastställande av skissarvodet och konstnärsvodet, fastställande av mervärdesskattskyldigheten, den eventuella fördelningen av helhetsbeloppet i förhållande till hur projektet framskrider. I avtalet är det möjligt att indela konstnärsvodet i delar för att underlätta konstnärens verksamhet. Till exempel betalas en del av arvodet ut när avtalet vinner laga kraft och en del efter att verket har överlåtit.
- konstnärens och beställarens **ansvarsområden:** materialkostnader, grunder, transport- och resekostnader, uppsättning, underleverantörer, belysning, försäkringar, underhåll vad gäller verket
- **överlåtelse av verket:** vid överlåtelse av verket överenskoms om slutsynen; ansvar och försäkringar överförs till beställaren, och konstnären lämnar in anvisningar om hur verket ska skötas och underhållas. För verket fastställs en livscykel och eventuella åtgärder vid skador och en eventuell flyttning av verket.
- upphovsrätten, rätt att använda bilder av verket samt informationen
- överföring och hävning av avtalet
- förfaringssätt i eventuella konfliktsituationer
- skötselåtgärder under verkets livscykel och omnämnande av den förväntade livscykeln
- Om verket fogas till museets samlingar, en anmärkning om att museet har rätt att fastställa när verkets livscykel är slut och vidta den åtgärd som behövs för avlägsnande av verket från samlingarna när museet anser det nödvändigt.
- avtalets bilagor (tekniska uppgifter, kostnadskalkyl, skötselanvisningar osv.).

På webbsidorna för Konstnärsgillet i Finland finns en tillämpningsbar avtalsmall för konstverk:

<https://www.artists.fi/fi/sopimusmallit>.

4.6. Från verkskiss till förverkligande

När konst arbetsgruppen har godkänt verkskissen, går man vidare till projektets förverkligandeskede. I konstnärsavtalet skrivs tydligt vilka ansvarsområden konstnären och beställaren har, bland annat arbetsfördelningen, köpet av material och åtgärderna. Innan avtalet skrivs under går den som utarbetar avtalet igenom avtalet med konstnären och beställaren. Beställaren kontrollerar att de nödvändiga

tillståndsärendena är i ordning och att stadens olika enheter har den information de behöver om ansvarsområden och åtgärder. Till exempel beställer serviceområdet staden/gator och parker de arbeten som hänför sig till genomförandet av bland annat tillverkningen, grunderna, den grundläggande belysningen och grönmiljön i fråga om verket. Konstnären ordnas möjlighet att komma till byggplatsen under byggandet/upsättandet av verket så att det kan säkerställas att förverkligandet av verket går enligt konstnärens plan.

Konstarbetsgruppen ska ha all information om betalning av räkningar så att den kan hänvisa räkningarna till rätt part. Om verket beställs av museet och det kommer till museets samlingar, tas museimästaren med i processen med uppsättning av verket. Museimästaren håller kontakt med de som gör grundningsarbetet och säkerställer att det går enligt plan vad gäller uppsättningen av verket och verkets tekniska krav (eventuella elarbeten, fästning osv.). De åtgärder som gjorts under uppsättandet skrivs upp. Museimästaren är också med om slutsynen av verket.

Slutsynen av verket görs minst 2 veckor innan verket överläts till beställaren. Verket granskas vid konstnärens och beställarens gemensamma slutsyn, som sammankallas av konstkoordinatoren, konstnären eller beställaren. Över synen skrivs ett protokoll, där det antecknas de närvarande, anmärkningar om verket, eventuella brister och de korrigeringar som krävs. Därutöver fastställs inom vilken tid korrigeringarna ska göras. Slutsynens villkor nämns i avtalet om verket.

Efter uppsättandet av verket lämnar konstnären in en servicehandbok för verket till beställaren. Servicehandboken är ett dokument där konstnären så noggrant som möjligt specificerar verkets material och vilken typ av skötsel konstverket behöver. Med hjälp av servicehandboken kan man följa upp verkets skick och planera konserveringen. I servicehandboken beskrivs verket och dess delar, material och tillverkningssätt, livscykel och instruktioner om skötseln och underhållet av verket. Därtill innehåller servicehandboken information om vem man kan kontakta om verket skadas, till exempel leverantörer av reservdelar. I servicehandboken fogas foton på det färdiga verket i dess slutliga omgivning för att underlätta uppföljningen av verkets skick. Servicehandboken överlämnas till beställaren och till den part som ansvarar för skötseln senast i samband med att konstverket överläts.

När verket har satts upp på sin plats, kan beställaren ordna en tillställning för offentliggörande av verket på önskat sätt. På det sättet görs det nya konstverket i stadsbilden bekant för stadsborna.

Jaakko Pernu: Reimari, 2022. Hovrättsplanaden 23, Vasa. Foto: Jouko Keto

4.7. Skötsel och underhåll

Vasas museer svarar för koordineringen av skötseln av de skulpturer som staden äger, och som regionalt ansvarsmuseum ger man råd om underhållet och skötseln av offentlig konst till både kommunerna och de privata parterna på området.

Inom Vasa stads organisation bär museisektorn och kommuntekniken tillsammans ansvaret för förvaltningen och skötseln av den offentliga konsten. Kommuntekniken tar bort en del av klotter/graffiti på de offentliga konstverken, men museisektorn svarar för de omfattande konserveringarna och rengöringarna. Kommuntekniken har varit med och planerat och genomfört belysningen för de offentliga konstverken och de kommunaltekniska lösningarna i anslutning till verken. Konstverkens grunder och allmänna belysning är på kommunteknikens ansvar på allmänna områden. Kommuntekniken har också självständigt skaffat offentlig konst till Vasa stad. De verk som kommuntekniken har skaffat, och som klassificeras som konst och som blir en del av samhällsstrukturen, förblir på kommunteknikens underhållsansvar. Ansvaret för underhållet och skötseln av verken fastställs i avtalet om verket, och en kopia av avtalet ges till alla intressenter. Avtalen och besluten bevaras i Vasas museers eget arkiv, i Tweb och i Vasa stadsarkiv.

För de redan befintliga verken som inte har ett avtal om fördelning av skötselansvaret är det bra att göra ett principbeslut att skötseln görs där det redan finns den yrkesskicklighet som det behövs för skötseln.

Skötseln av de offentliga konstverken påverkas av verkens material, läge och livscykel. Konservatorerna vid Vasas museer uppskattar tidvis konserveringsbehov för konstverken både utomhus och inomhus.

Konservatorerna kan självständigt göra mindre skötselåtgärder och söka efter lämpliga sakkunniga för större projekt. Viktigt är också att samarbeta med Vasa stads kommunteknik i fråga om tekniska lösningar, rapporter om eventuell skadegörelse och reparation av skador vad gäller offentlig konst.

När ett nytt offentligt verk skaffas ombeds konstnären att ge noggranna uppgifter om konstverkets material och teknik, och det överenskoms om hur verket ska skötas och repareras vid behov. Den skaffande parten sparar information om verkets material och leverantörer av materialen, tekniska detaljer och instruktioner om eventuell teknik/mekanik och belysning. Beslut om verkets livscykel kan fattas redan vid anskaffningen: om man vet att materialen hålls oförändrade bara en viss tid, överenskoms med konstnären om hur verket tas bort när materialen förändras eller börjar förstöras, och detta antecknas också i avtalet om anskaffning och i servicehandboken.

Offentliga konstverk skyddas av upphovsrätt, vilket betyder att upphovsrätten gäller 70 år efter konstnärens död. Om det planeras avsevärda reparationsåtgärder för verket eller om det till exempel ska flyttas, är det bra att förhandla om det med konstnären eller hens rättsinnehavare.

4.8. Avlägsnande av verk ur samlingar

Anvisningar om hur verk avlägsnas ur samlingarna vid Vasas museer utgörs av ICOMs etiska regler för museiarbete. Enligt dem kräver avlägsnandet av ett verk ur museets samlingar att man har full förståelse för verkets betydelse, art (kan objektet ersättas eller inte) och juridiska ställning samt för den förlust av offentligt förtroende som åtgärden eventuellt medför. Avlägsnandet ur samlingar grundar sig på uppskattning av verkets betydelse, med undantag av de objekt som är helt förstörda. Även om museet har möjlighet att avlägsna verk ur sina samlingar, måste allmänheten kunna lita på att det görs ansvarsfullt. Ett verk kan avlägsnas ur samlingarna vid Vasas museer i enlighet med ett samlingsprogram och genom att beakta verkets skick, ekonomiska orsaker och andra orsaker (mera information: Vaasan museoiden kokoelmaohjelma [samlingsprogrammet för Vasas museer]).

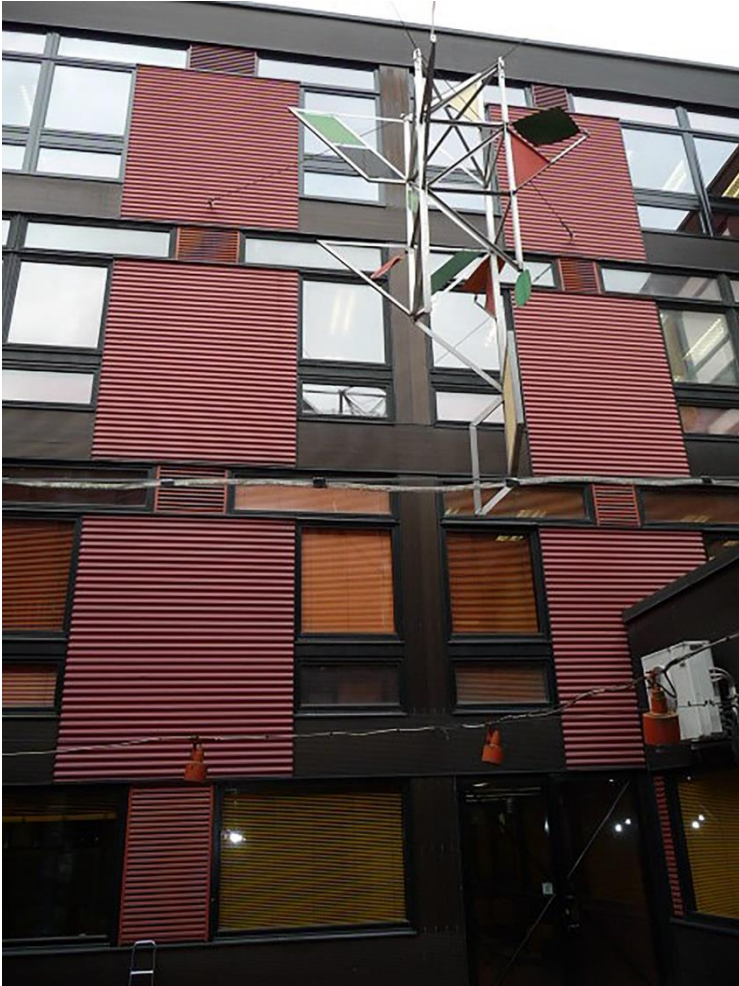
Ett verk kan avlägsnas på basis av en helhetsbedömning av en eller flera orsaker som nämns i samlingsprogrammet. Avlägsnandet ur samlingen är möjligt endast på så sätt att museets grundläggande uppgift inte äventyras. Om avlägsnandena fattas ett skriftligt, individualiserat och motiverat beslut. Verket dokumenteras omfattande innan det avlägsnas. Dokumentation bevaras permanent i samlingsdatabasen eller i museets arkiv. Museidirektören fattar beslut om avlägsnandet på förslag av samlingschefen. I beredandet av beslutet om avlägsnandet deltar utöver samlingschefen också en amanuens eller konservator. Beslutet om avlägsnandet fattas och arkiveras i Vasa stads system för förvaltning av handlingar och dokument. Informationen om de avlägsnade föremålen bevaras i databasen, och objektets nummer tas inte i bruk på nytt efter avlägsnandet.

I regel finns offentliga konstverk vid museets samlingar i andra utrymmen, och begäran om och förslag till avlägsnande kommer från dem som förvaltar utrymmena. Begäran om avlägsnande kan ha olika orsaker, såsom förändringar i omgivningen där konstverket ligger eller verkets skick. I det fallet kontaktar innehavaren av utrymmet alltid museet, och förhandlingarna förs med museets personal och konstnären eller hens arvingar. Förhandlingarna behövs i synnerhet i det fallet att det inte har ingåtts ett avtal om anskaffning av verket. Separata förhandlingar om avlägsnandet av verket behövs inte om en livscykel för verket har fastställts i avtalet.

I vissa fall har verkets placeringsomgivning förändrats (t.ex. rivning av byggnad), men museet har av olika orsaker bestämt att verket ska bevaras. De offentliga konstverken är stora och museet har inte möjlighet att förvara dem separat i museets egna förvaringsutrymmen för samlingar. Om det bestäms att ett verk ska bevaras, kan museet överväga att omplacera det i en annan omgivning.

Om det fattas beslut om ett slutligt avlägsnande, förs det offentliga konstverket för materialövertvinning eller förstöring. Verket kan också ges tillbaka till konstnären om hen fortfarande lever och vill ha tillbaka konstverket.

I Vasa finns konstverk som inte hör till museets konstsamlingar. I det fallet fattar verkets ägare (t.ex. kulturtjänster, privat ägare) ett eget beslut om avlägsnandet/flyttandet.

Asko Halme: Härveli, 1985. Kyrkoesplanaden 26, Vasa. Foto: Vasa hussektor

5. Framtiden för offentlig konst i Vasa och Österbotten

Till uppgiften för Vasas museer som det regionala ansvarsmuseet hör bland annat att främja samarbetet kring konst och visuell kultur i Österbotten. Syftet med processbeskrivningen av anskaffningen av offentlig konst är att fungera som guide för kommuner och andra aktörer i Österbotten i fråga om anskaffning och skötsel av offentlig konst. Syftet med anvisningarna i processbeskrivningen är att stödja kommunerna med anskaffningsbeslut som gäller offentlig konst genom att erbjuda verksamhetsmodeller och informationskällor vad gäller anskaffningsprocessen. Processbeskrivningen för anskaffning av offentlig konst förpliktar inte kommunerna till en viss verksamhetsmodell.

I Österbotten har man skaffat offentlig konst på olika sätt. Utmaningar har vanligen uppstått i anslutning till skötseln av verket, eftersom man inte har kommit överens om det på förhand och inte fastställt det i avtalen. I regel har ansvaret för skötseln av verket getts till museet, men i många kommuner finns det inte

ett museum som drivs professionellt och skötseln av verket har fallit på kommunen eller en privat ägare. När det har varit brist på pengar har offentliga verk skötts även med hjälp av frivilliga, och då har föreningar haft en stor roll.

Varje kommun kan utarbeta en egen processmodell för projekt och anskaffningar inom den offentliga konsten. De viktigaste projektprinciperna handlar om den eventuella finansiären för konstanskaffningarna, beslutsfattaren för anskaffningen, fastställandet av koordineringen och övervakningen av konstprocessen, verkets ägare samt underhållet efter att verket har blivit klart.

Sammandrag av processbeskrivningen i till exempel en kommun:

1. Kommunen har resurser för konstanskaffningen eller en projektplan med en del för konsten.
2. Nämnden, styrelsen eller fullmäktige godkänner anskaffningen eller projektet.
3. En konstarbetsgrupp* bildas, och man går vidare till processen för anskaffning av verket.
4. Planering och genomförande av verket samt montering av det i det offentliga rummet.
5. Fastställande av skötselansvaret för och underhållet av verket under dess livscykel**.

* I konstarbetsgruppen borde ingå åtminstone en sakkunnig som har satt sig in i bildkonsten och beställningen av konst.

** För den offentliga konstens del är det bra att komma ihåg att verket eventuellt förblir i omgivningen under en lång tid. Ägandet av och skötselansvaret för den offentliga konsten ska fastställas redan i anskaffningsskedet och antecknas i avtalet om anskaffningen/konstnären. Det kan vara till hjälp även när kommunen planerar sin budget för kultur och för underhåll av offentliga rum.

Seminarium för offentlig konst

Centret för konstfrämjande TAIKE har hittills ordnat evenemang där man presenterar aktuella frågor och projekt som hänför sig till den offentliga konsten. I Österbotten ordnas också evenemang och seminarier med temat offentlig konst. Till exempel våren 2024 ordnade kulturaktörer i Jakobstadsregionen ett seminarium för offentlig konst där konsten i kommuner samt konstprogram behandlades. Det vore bra att få en fortsättning för det lokala seminariet och använda det som diskussionsforum för lokala kulturaktörer och organisationer som arbetar med offentlig konst.

Frode & Kyösti Linna: Katso merta (titta på havet), 2021. Åminnevägen 130, Malax. Foto: Silvia Rinne, Vasas museer

Databasen Statyer och minnesmärken i Österbotten på webben

Vasa stad har publicerat en kartapplikation där minnesmärkena och statyerna i Österbotten anges på kartan. I applikationen finns minnesmärkena, statyerna och konstverken i Österbottens alla 14 kommuner. Information om statyerna och minnesmärkena samlas in i samarbete med kulturaktörer och hembygdsaktivister i kommunerna. Syftet med applikationen är att skapa en omfattande databas över Österbottens alla offentliga verk, vilket främjar kännedomen om den lokala kulturen samt välfärden. Därtill fungerar databasen som verktyg för kommunerna och det regionala ansvarsmuseet när de dokumenterar och sköter objekten.

Applikationen har tagits fram i samarbete med Österbottens museum som hör till Vasas museer samt Aimo Nyberg. Den pensionerade bildkonstlektorn Aimo Nyberg har sammanställt objekten i Vasa och bilder på dem i applikationen. Objekten i de övriga kommunerna har samlats av Österbottens museum. För genomförandet och driften av applikationen ansvarar Vasas lägesdataservice.

Statyerna och minnesmärkena i Österbotten: <https://geoinfo.vaasa.fi/sovellukset/StatyeriOsterbotten/> .

Tiina Torkkeli: Tobaksängeln, 2022. Skolgatan 25, Jakobstad. Foto: Silvia Rinne, Vasas museer

Principer för offentlig konst, skrivarbetsgruppen:

Sanna Bondas, kultur- och biblioteksdirektör, Vasa stad

Elina Bonelius, museidirektör, Vasas museer

Auli Jämsänen, samlingschef, Vasas museer

Maija Kasvinen, konstexpert, TAIKE

Jenni Niemi, kulturchef, Vasa stad

Silvia Rinne, regionkonstamanuens, Vasas museer

Oliver Schulte-Tigges, planläggningsarkitekt, Vasa stad

Sari Tuomio, konstkonserverator, Vasas museer.

6. Bilagor

6.1. Riktlinjer för konsten i Vasa

Arbetsgruppen för offentlig konst bereder bilagan Riktlinjer för konsten i Vasa. Riktlinjerna innefattar de kommande årens anskaffningsobjekt i fråga om offentlig konst och användningen av enprocentsprincipen, samt de omständigheter som ansluter sig till anskaffning av och riktlinjer för gatukonst. Bilagan uppdateras mer aktivt.

6.2. Caseexempel

6.2.1 Vasa stads kulturtjänster

Till de genomförda projekten hör bland annat **muralmålningen** på en fastighet **på Hartmansgränden** som genomfördes i samarbete med Upeart, **muralmålningen på fastigheten för Vasa övningsskolas gymnasium** på Skolhusgatan, under några år genomförda underfarts-, elskåps-, lekparcs- och transformatorsmålningar i **stadsdelen Korsnäståget** samt gamla foton genom projektet "Förr i dessa grannskap – bilder från Vasa" **på elskåp på centrumområdet i Vasa**. För muralmålningarnas del har kulturtjänsterna varit den koordinerande parten vad gäller bland annat tillståndsärenden, anskaffning av lyftkranar och utrustning samt kommunikation och i projektet på Skolhusgatan som själva beställaren och den som betalar arvodet.

Kulturtjänsterna är representerade också i konstarbetsgruppen för **bostadsområdet Travdalen** som ska byggas och har delansvar för att ta fram ett konstprogram. För Travdalens del har de första genomförda projekten varit skapande av en laglig graffitivägg på stängslet som omger området samt anskaffning av lekredskapet på området och konkurrensutsättning av planeringsarbetet tillsammans med konstarbetsgruppen. Kulturtjänsterna sökte och erhöll understöd på 15 000 euro (50 % av kostnaderna) från Taika för konstnärsarvudet för planeringen av lekredskapet.

Första dagshemsprojektet, där enprocentsprincipen genast från början har tagits med i projektplaneringen, har varit **Teeriniemen päiväkoti** åren 2022–2023. För anskaffningen av konsten svarade en arbetsgrupp, i vilken ingick projekteringschefen och arkitekten för projektet samt representanter från kultur- och bibliotekstjänsterna och museerna. Dessutom var daghemmets personal representerad i det slutliga valet av konstnär. Projektbudgeten var 60 000 euro och i projektet genomfördes verk i tre olika objekt utom- och inomhus. I projektet begärdes skisser (utifrån beredning av museets amanuenser) från fyra konstnärer/konstnärspår, av vilka konstarbetsgruppen valde ut Ilona Partanen med verket "Konstfågel". Avtalet om beställning av verket ingicks mellan stadens hussektor och konstnären.

6.2.2 Travdalens konst

Konstarbetsgruppen som inrättades i samband med utvecklingsprojektet för Travdalen och utsågs av stadsdirektören år 2018 ansåg det vara nödvändigt att genomföra ett preliminärt konstprogram för Travdalen, i vilket fastställs bland annat enprocentsprincipen för konsten samt planeringen av och genomförandesättet för konstprojekt på området. Det preliminära konstprogrammet gjordes upp som konstarbetsgruppens eget arbete, och enprocentsprincipen godkändes att utnyttjas i utvecklingsprojektet för Travdalen.

Konstarbetsgruppen har tagit ställning till riktlinjer för bland annat tomtöverlåtelse och planeringsreserveringar på området i anslutning till konsten. Byggandet i Travdalen har ännu inte kommit i gång, men genom konstarbetsgruppen har det på området letts och genomförts bland annat tillfällig graffitikonst, principen för transformatorer och andra tekniska anordningar som underlag för skapande av konst samt anskaffningsprojektet för konstlekredskapet.

Konstarbetsgruppen verkar som den koordinerande parten för Travdalens konst, men har också fått en större roll. Konstarbetsgruppen har senare utnyttjats som forum för diskussion, planering och ledning i fråga om konsten även i den övriga stadsmiljön. Konstarbetsgruppen för Travdalen skulle i framtiden kunna utvecklas till ett organ som koordinerar genomförande av konsten i staden i större utsträckning. Speciellt och särskilt effektivt i konstarbetsgruppens sätt att arbeta är att det är lagom fritt till formen/har lagom öppna uppgifter, att det är flexibelt och har en tillräckligt omfattande sammansättning av sakkunniga, ett tillräckligt tydligt mål samt avsikten att främja kultur och konst.

Att utveckla projekt genom konstarbetsgruppen är som bäst när det fungerar i båda riktningarna. Utgångspunkten för genomförandet av konst kan vara själva konstprojektet, såsom en part som vill genomföra gatukonst, eller det kan finnas ett behov av att till exempel liva upp stadsstrukturen genom konsten. Detta är avgörande viktigt ur perspektivet genomförandet av konst i stadsmiljön. De som gör konst får inte så lätt veta om till exempel planering av transformatorer, och då är det väsentligt att parterna var för sig i konstarbetsgruppen främjar ett större mål för genomförande av konst i sitt uppdrag. Medlemmarna i konstarbetsgruppen fungerar också inom sina egna organisationer och för framåt konstarbetsgruppens tankar och mål. På så sätt uppstår det eventuellt i framtiden en situation där allt fler personer i stadsorganisationen identifierar eller själv kommer på en konstrelaterad idé och kan styra ärendet vidare till konstarbetsgruppen eller någon av dess medlemmar. – Kunde man i Vasa genomföra en variant av Joseph Beuys verk 7000 Eichen? – Varför inte. Jag tar och ringer Leila och Jenni och frågar om det kan diskuteras i konstarbetsgruppen.

Projektet med en konstnärlig lekplats

Projektet med en konstnärlig lekplats fick sin början i en planeringsworkshop som ordnades för planeringsarbetsgruppen för Travdalens översiktsplaneskede och där man utnyttjade tankar som hade kommit upp bland annat vid växelverkansmöten. Planeringsarbetsgruppen ansåg att lekplatsen skulle fungera bra som en livgivande tjänst för områdets kärna och hela Sandvikens centrum. Att barns och familjers önsningar och behov lyftes i fokus stämde överens med områdets allmänna vision och karaktär. Senare anknöts konsten till tanken. Som princip då var en redan etablerad tanke om att i alla projekt som ansluter sig till Travdalen funderas även på konstens roll. Man konstaterade att i en central funktion som livar upp hela området, om i någon, är det skäl att utnyttja konstens möjligheter.

Planeringen av lekparken behandlades i konstarbetsgruppen där man kom på en tanke om ett lekredskap/en lekplats som skulle skapas i samarbete mellan en konstnär, konstarbetsgruppen och en lekredskapstillverkare.

Före man kom till konstnärssamarbetet förde man en dialog också med lekredskapstillverkare. I dialogen ville man kartlägga tillverkarnas intresse för projektet och deras synpunkter på konstnärssamarbetet.

Projektet gick vidare till en tävling som riktade in sig på tre lokala konstnärer som visade sitt intresse för projektet. I tävlingen skulle man ge ett preliminärt förslag till ett lekredskap/en lekplats. Av de tre konstnärerna valde konstarbetsgruppen ut en som skulle genomföra redskapet och delta i den fortsatta planeringen av området.

På basis av den preliminära idén bad konstarbetsgruppen två lekredskapstillverkare att ge anbud på tillverkandet av redskapet. Arbetsgruppen valde enhälligt den ena av aktörerna på grund av både priskalkylen och kvaliteten, och bland annat för att stämningen var lämpligare för projektet.

Konstnären ordnade tillsammans med en del av konstarbetsgruppen växelverkande planeringsworkshoppar med barn i daghem och årskurserna 1–6. På workshopparna fick barnen berätta om sina tankar och rita

sina idéer utifrån konstnärens preliminära idéutkast. Efter det vidareförädlade konstnären sin ursprungliga plan utifrån barnens idéer.

Med arbetsgruppen, konstnären och den valda lekredskapstillverkaren fördes en arbetsförhandling där det överenskomms om hur projektplaneringen framskrider. Det är meningen att konstnären och lekredskapstillverkaren ska hålla en kreativ planeringssession sinsemellan, på basis av vilken de kan genomföra en idé på begynnelsestadiet som sedan går igenom mellan konstnären, lekredskapstillverkaren och konstarbetsgruppen.

6.2.3 Pohjoismaiden taidetie/Nordisk konstväg

I Österbotten finns konstverk längs vägen till exempel i Malax, Närpes, Vörå och Nykarleby. En del av verken är minnesmärken som ansluter sig till platsens historiska händelser. Konstvägen Sju Älvar/Västerbotten (Sverige) kontaktade KulturÖsterbotten våren 2022. De genomför projekt och aktiviteter kring konstupplevelser längs en nationell riksväg som går genom fem kommuner. Konstleden öppnades i slutet av 1990-talet och under årens lopp har man funderat på samarbetsmöjligheter med Finland och Österbotten. Förverkligandet av idén även i Finland, Österbotten, övervägdes i april 2022, och då inrättades en arbetsgrupp för att främja ärendet (föreningen Konstvägen Sju Älvar, Österbottens förbund, KulturÖsterbotten, Vasas museer och Art in Malakta rf).

Syftet med projektet är att främja turismnäringen på båda sidorna av Kvarken samtidigt som kontakterna mellan kulturaktörerna stärks, vilket på lång sikt ger området kreativitet och innovation samt skapar en grund för ett långsiktigt samarbete över riksgränserna. När planen som har utarbetats i projektet verkställs får konstnärer arbetstillfällen genom en öppen ansökan, och det skapas ny konst som förenar Finland och Sverige vid den gemensamma konstvägen. En del av konstverken kan uppstå i samarbete mellan konstnärer från Finland och Sverige.

7. Källor

Julkinentaide.fi, Konsttävlingar (2023): <https://www.julkinentaide.fi/sv/konsttavlingar>

Vaasan museoiden kokoelmaohjelma (samlingsprogrammet för Vasas museer):

https://vaasankaupunginmuseot.fi/wp-content/uploads/2018/11/vaasan_kaupunki_vkm_kokoelmaohjelma_a4_fi.pdf

Varsinais-Suomen julkisen taiteen ohjelma (Egentliga Finlands program för offentlig konst):

https://issuu.com/kulttuuriaturussa/docs/vs_suomen_julkisen_taiteen_ohjelma_2021_final

Vantaan julkisen taiteen hankinnan prosessikuvaus (Vandas processbeskrivning för anskaffningen av offentlig konst)